

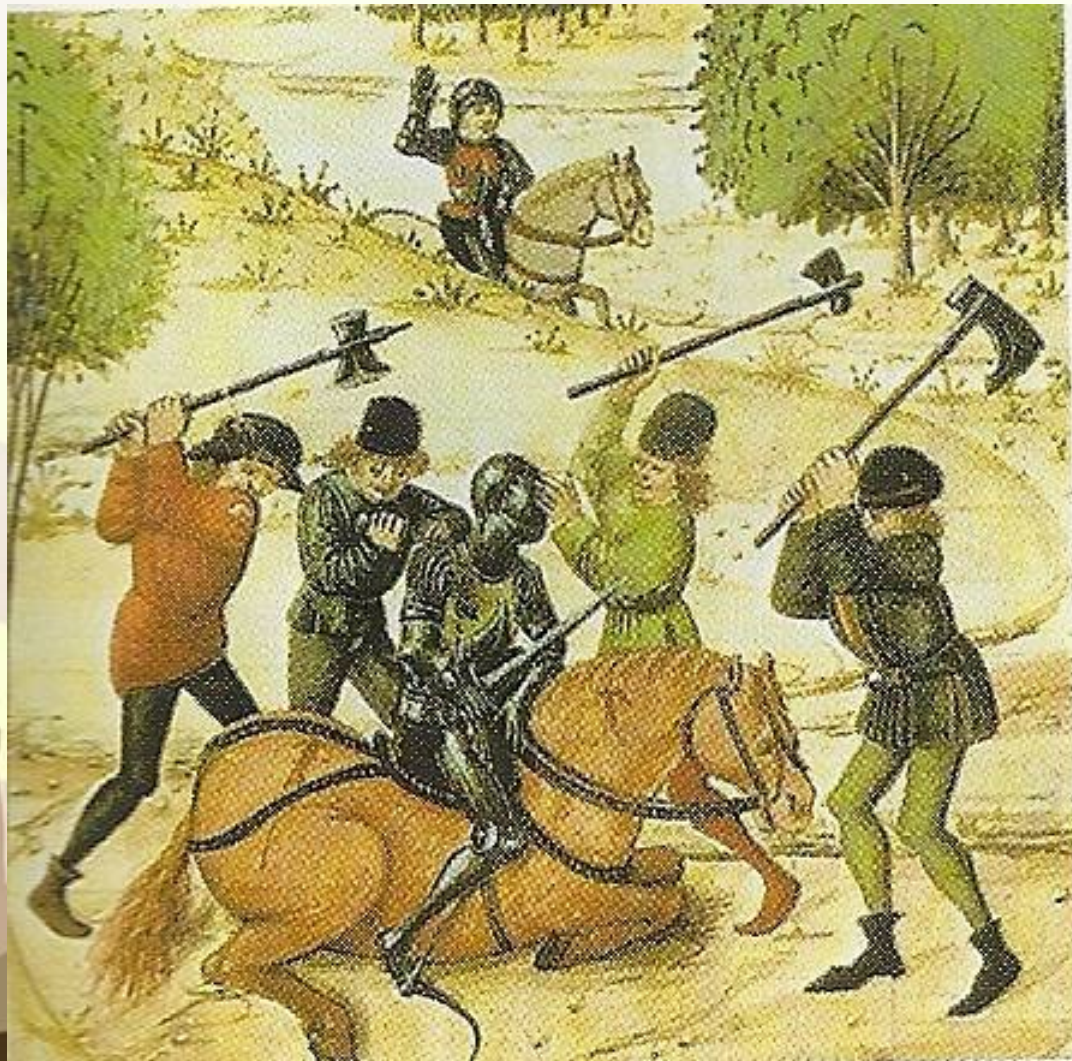
KMEČKI UPORI NA SLOVENSKEM

NAJPOMEMBNEJŠI KMEČKI UPORI

- Koroški kmečki upor (1478)
- Vseslovenski kmečki upor (1515)
- Slovensko-hrvaški kmečki upor (1573)
- Drugi vseslovenski kmečki upor (1635)
- Tolminski kmečki upor (1713)

Upor kmetov

VZROKI ZA KMEČKE UPORE

- povečanje dajatev in tlake (zaradi zmanjšanja števila podložnikov in svojega razkošja),
- vpadi Turkov,
- vojne med fevdalci (vojne habsburškega cesarja Friderika III. za slovenske dežele, vojne z ogrskim kraljem Matijo Korvinom),
- omejevanje nekmetijskih dejavnosti,
- nova javna bremena v korist dežele ali deželnoknežjih uradov,

- gospodarske krize in padanje vrednosti denarja,
- nezadovoljstvo z novimi obremenitvami s strani cerkve (odpustki).

KOROŠKI KMEČKI UPOR

- Prvi so se začeli upirati kmetje na Koroškem in se v letih 1473-1476 povezali v kmečko zvezo (Bund). Od tod je prešla v slovenski jezik beseda punt-puntarji. Punt je imel središče v dravski dolini
- Zajel je skoraj vso slovensko in del nemške Koroške.
- Puntarji so odpovedali plačevanje dajatev svojim fevdalnim gospodom

- Sami so začeli pobirati dajatve in zahtevali pravico, sami odločati o deželnem davku knezu
- Začeli so voliti svoje sodnike
- Cesar je prepovedal neobičajna zbiranja kmetov in ukazal upor zatreti. Toda še preden je nastopila plemiška vojska, so poleti 1478 na Koroško pridrli Turki in potolkla 600-glavo kmečko vojno.

Spravljanje sena

VSESLOVENSKI KMEČKI UPOR

- V prvih mesecih leta 1515 je na Kranjskem zrasla velika kmečka zveza , ki se je razširila tudi na Štajersko in na Kras.
- Kmečka zveza je poslala delegacijo k cesarju Maksimilijanu v Augsburg in terjala ukinitvev novo uvedenih davkov in vzpostavitev stare pravde.
- Cesar je obljubil le natančno in pošteno preiskavo ter zahteval razpustitev kmečke zveze

- Kmetje niso ubogali, pač pa se jih je še več pridružilo puntariji.
- Računa se, da je bilo spomladi 1515 na višku punta v puntarijo vključenih približno 80 000 podložnikov
- Puntarji so napadli in požigali gradove in ponekod pobijali gospodo.
- Plemstvo je prosilo za pomoč cesarja. Ta je sredi junija poslal najemniško vojsko, ki je skupaj z deželno plemiško vojsko pri Konjicah in Celju porazila kmečke upornike.

SLOVESNKO-HRVAŠKI KMEČKI UPOR

- V drugi polovici 16. stoletja je prišlo do velikega kmečkega upora, ki je zajel vzhodne dele slovenske Štajerske, Kranjske, ter sosednje hrvaške pokrajine-Zagorje in Posavino.
- Upor je izbruhnil leta 1573 na zagorskih posestvih Stubica in Susengrad barona Ferencu Tahyja
- , ki je bil med kmeti osovražen zaradi svoje surovosti.

- Kmetje so tokrat bolje organizirani, kajti nekaj hrvaških kmetov in svobodnjakov je imelo vojaške izkušnje.
- Uporniki so zahtevali kar odstranitev fevdalcev kot nepotreben sloj družbe, ustanovitev cesarskega namestništva v Zagrebu, prevzem skrbi za mejo...
- Glavna bitka med približno 12 000 uporniki pa je bila v začetku februarja v kateri so bili kmetje hudo poraženi. Padlo naj bi jih kar 3000. Mnogi so bili pozneje žrtve plemiškega maščevanja.

Usmrtitev Matije Gubca na Markovem trgu v Zagrebu

DRUGI VSESLOVENSKI KMEČKI UPOR

- Ta upor se je razvil iz krajevnega upora na plemiškem posestvu Ojstrica med Trbovljami in Vranskim.
- Vzrok: povečane dajatve, divjanje vojaških najemnikov in dajatve kot poseben vojaški davek.
- Obsegal je celotno spodnjo Štajersko in velik del Kranjske.
- Upor zadušijo krajišniki iz Vojne krajine.

TOLMINSKI KMEČKI UPOR

- Kmetje se uprejo poleg fevdalcem tudi cesarju.
- Vzrok za ta upor so državni davki, uničevanje mitnic in deželnih uradov.
- Upor je zajel Tolminsko, Goriško in del Kranjske.
- Upor zatre najemniška vojska, voditelje upora pa so v Gorici obsodili na smrt.

Uporniki

VZROK KMEČKIH PORAZOV

- Rast kmečke samozavesti: kmečki upori so navkljub neuspehu utrjevali zavest, da se mora človek boriti za človeka vredno življenje nasproti izkoriščevalskemu fevdalcu.
- V kmečkih zvezah se je kmet naučil socialne solidarnosti, ni pa še razumel pomena slovenstva v smislu opredelitve Slovencev kot naroda.

Prizor iz kmečke vojne

VIRI

- Novi vek; Janez Cvirn, Elizabeta Hriberšek B., Andrej Studen
- 101 prizor iz slovenske zgodovine; Matija Mitja Štrih
- Kratka zgodovina Slovenije; Janko Prunk
- www.wikipedia.com